

15. 1. 2014

ID: 93401

Smluvní pokuta

Smluvní pokutu lze sjednat jen písemně (§ 544 odst. 2 obč. zák.). Není-li ujednání o smluvní pokutě řádně dojednáno písemně, je nutné takové ujednání považovat za neplatné (§ 40 odst. 1 obč. zák.). Jde-li o právní úkon, pro který je stanovena pod sankcí neplatnosti písemná forma, musí určitost obsahu projevu vůle vyplývat ze samotného textu listiny, na které je projev vůle zaznamenán; právně významný je pouze ten projev vůle, který je vyjádřen v písemném textu. Nestačí přitom, že účastníkům právního vztahu je jasné, co je předmětem smlouvy, není-li to seznatelné z jejího textu; určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a projev vůle by neměl vzbuzovat důvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 1118/2013, ze dne 28.11.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně K. spol. s r.o., se sídlem v Praze 3, Vinohradská 184/2396, IČO 625 83 531, zastoupené Mgr. P.B., advokátem se sídlem v P., proti žalované B. Termotechnika s.r.o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. S.J., advokátem se sídlem v P., o zaplacení částky 207 211,20 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 21 ECm 36/2011, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 5. března 2013, č. j. 6 Cmo 287/2012-172, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 5. března 2013, č. j. 6 Cmo 287/2012 - 172 se zrušuje a věc se vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. dubna 2012, č. j. 21 ECm 36/2011-136, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 19 557 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % ročně od 26. července 2011 do zaplacení (výrok pod bodem I), co do částky 187 654,20 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok pod bodem II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

Soud prvního stupně vyšel z toho, že mezi účastníky není sporné, že žalovaná si u žalobkyně objednala uveřejnění cílené inzerce v tisku, že žalobkyně svůj závazek splnila, tj. zprostředkovala zveřejnění inzerce v konkrétním periodiku, a žalované doručila fakturu, kterou vyúčtovala cenu za tuto službu. Žalovaná tuto fakturu zaplatila po splatnosti uvedené na faktuře. Žalobkyně se proto touto žalobou domáhala rozdílu mezi cenou, kterou žalované vyúčtovala, a cenou, z níž při kalkulaci ceny vycházela, a to podle dohody účastníků o sankci za pozdní platbu.

Soud prvního stupně zjistil, že cenová kalkulace ze dne 2. června 2008 obsahuje následující ujednání: „V případě, že nebude dodržena splatnost faktury vycházející ze smluvních podmínek, bude dofakturována částka poskytnuté slevy k plné úhradě inzerce“. Z faktury č. 0820001446 soud prvního stupně zjistil, že byla vystavena dne 12. června 2008 a datum splatnosti faktury bylo stanoveno na 23. června 2008. Základní cena za smluvní plnění byla 402 780 Kč a cena po slevě ve výši 195 568,80 Kč (bez DPH), tj. 232 726,90 Kč včetně DPH. Vyúčtovanou cenu zaplatila žalovaná dne 23. července 2008. Dopisem ze dne 1. července 2011 uplatnila žalobkyně u žalované „sjednanou finanční sankci zaplacení částky rovnající se poskytnutým slevám“.

Soud prvního stupně uzavřel, že účastníci uzavřeli smlouvu ve smyslu ustanovení § 269 odst. 2 obč. zák., jejímž obsahem byl závazek žalobkyně zajistit v určitém termínu zveřejnění inzerce v konkrétním periodiku a závazek žalované zaplatit za tuto službu ve stanovené lhůtě shora popsáním

způsobem sjednanou cenu. Pro případ porušení závazku žalované včas zaplatit dohodnutou cenu si smluvili účastníci sankci, která byla stanovena pevnou částkou jako rozdíl mezi tzv. základní cenou uvedenou v kalkulaci a cenou tzv. „po slevě“. Toto ujednání vyložil soud prvního stupně jako ujednání o smluvní pokutě (§ 544 a násl. obč. zák. a § 300 a násl. obch. zák.).

Soud prvního stupně poté přistoupil k moderaci výše smluvní pokuty, jelikož tato nebyla za konkrétních okolností přiměřená. Soud prvního stupně považoval za přiměřenou smluvní pokutu pohybující se kolem 10 % sjednané ceny. Proto v tomto rozsahu žalobě vyhověl a ve zbytku žalobu zamítl.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 5. března 2013, č. j. 6 Cmo 287/2012-172, změnil rozsudek soudu prvního stupně pod bodem II a III tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 187 654,20 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % p. a. od 26. července 2011 do zaplacení (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud zopakoval dokazování čtením cenových kalkulací ze dne 2. června 2008, z nichž zjistil, že tyto listiny v souladu s telefonickou objednávkou inzerce obsahují oběma účastníky odsouhlasený rozsah, termín, místo a cenu inzerce. Účastníci se podle těchto listin dohodli na základní ceně inzerce v rozsahu částky celkově 402 780 Kč, přičemž žalobkyně poskytla žalované jednostranně více jak 50% slevu ze sjednané ceny. Žalovaná tak za sjednanou inzerci měla zaplatit částku pouze 195 568,80 Kč společně s DPH. Mimo jiné si účastníci smluvního vztahu sjednali, že „v případě, že nebude dodržena splatnost faktury vycházející ze smluvních podmínek, bude dofakturována částka poskytnuté slevy k plné úhradě inzerce...“. V ostatním vyšel odvolací soud ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně.

Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením závazkového vztahu i jeho zajištění. Dovodil, že sporné ustanovení je ujednáním o smluvní pokutě, a proto je třeba vycházet z § 544 a násl. obč. zák. a § 300 a násl. obch. zák. Odvolací soud se však neztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně ohledně možnosti moderace smluvní pokuty.

Soud prvního stupně dospěl ke správnému závěru, že žalovaná porušila předmětnou smlouvu, a proto vzniklo žalobkyni právo na účtování smluvní pokuty sjednané pevnou částkou ve výši 207 211,20 Kč.

Sjednaná plná cena za žalobkyní poskytnutou inzerci ve výši 402 780 Kč, tj. v rozsahu před poskytnutím slevy, nebyla v průběhu řízení zpochybňována z hlediska své místní a časové obvyklosti a přiměřenosti. Ostatně žalovaná svým podpisem vzájemně písemně odsouhlasené cenové kalkulace vyjádřila bez výhrad souhlas se základní cenou inzerce bez ohledu na to, že jí žalobkyně poskytla výraznou slevu přesahující 50 % ze základní ceny inzerce. Žalovaná byla seznámena s tím, že nezaplatí-li včas smlouvenou cenu sníženou o žalobkyní poskytnutou slevu, přijde o výhodu poskytnuté slevy ze sjednané ceny inzerce, a to tak, že bude muset zaplatit smluvní pokutu odpovídající svojí výši poskytnuté slevě. Smluvní pokuta byla zcela zjevně sjednána za účelem naplnění legitimního očekávání žalobkyně, že jejímu vstřícnému postoji v podobě poskytnutí značné slevy ze sjednané ceny bude odpovídat žalovanou včasné splnění povinnosti zaplatit sníženou cenu.

Z výše uvedených důvodů odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobkyni přiznal právo na zaplacení žalované částky s příslušenstvím.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním. Jeho přípustnost zakládá na § 237 o. s. ř., jelikož napadené rozhodnutí spočívá na vyřešení otázky hmotného práva, která má být dovolacím soudem posouzena v souladu s jeho dosavadní judikaturou viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 5391/2008. Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že má-li být dohoda o smluvní pokutě platná, musí

z ujednání o smluvní pokutě jednoznačně vyplývat splnění jaké konkrétní povinnosti je tímto institutem zajištěno, to znamená při porušení, které konkrétní povinnosti vzniká nárok na zaplacení smluvní pokuty, a tato zajištěná povinnost musí platně vzniknout, aby mohla být smluvní pokutou zajištěna.

Dovolatelka tedy předně namítá neplatnost ujednání o smluvní pokutě. Z ujednání o smluvní pokutě musí přesně vyplývat, splnění jaké povinnosti je smluvní pokutou zajištěno. Ze skutkového zjištění nevyplývá, že mezi účastníky sporu došlo ke sjednání splatnosti faktury č. 0820001446 určitým způsobem a že takto sjednanou splatnost žalobkyně uvedla na předmětné faktuře. Teprve nedodržením splatnosti faktury vycházející ze smluvních podmínek vzniká žalobkyni nárok na smluvní pokutu. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že oněmi smluvními podmínkami jsou sjednané smlouvy (částečně písemně, částečně ústně). Mezi stranami nedošlo k dohodě o splatnosti faktury č. 0820001446, jejíž splnění mělo být zajištěno smluvní pokutou.

Dále dovolatelka napadá závěr odvolacího soudu ohledně nemožnosti moderovat smluvní pokutu. Dle dovolatelky bylo v řízení zjištěno, že zajišťovaná povinnost nemá potřebnou hodnotu a význam, které by odůvodňovaly výši smluvní pokuty přesahující zajišťovaný závazek.

Z výše uvedených důvodů dovolatelka navrhl, aby Nejvyšší soud žalobu v celém rozsahu zamítl.

Ve vyjádření k dovolání žalobkyně předně uvádí, že dovolání není nepřijatelné, jelikož nesplňuje podmínky § 237 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). K dohodě o splatnosti žalobkyně uvádí, že v řízení bylo prokazováno, že splatnost odměny (faktury) žalobkyně za zajištění inzerce byla telefonickou dohodou stran stanovena tak, že faktura je splatná na výzvu žalobkyně ve lhůtě stanovené žalobkyní ve faktuře, která bude činit přibližně 10 dní. Odvolací soud vycházel z toho, že splatnost v rámci existujících smluvních podmínek nebyla specificky sjednána, a proto je ve smyslu § 340 odst. 2 obč. zák. povinen dlužník plnit věřiteli závazek na výzvu bez zbytečného odkladu. Předmětná faktura byla žalovanou uhrazena až po 31 dnech ode dne vystavení faktury, resp. zveřejnění inzerce (poskytnutí služeb). Žalovaná se dále ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že sjednaná smluvní pokuta není nepřiměřená.

Nejvyšší soud České republiky (dále též jen „Nejvyšší soud“) úvodem poznamenává, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř., v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatelka spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatelka domáhá (dovolací návrh).

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu. V daném případě dovolatelka správně namítá, že se odvolací soud odchýlil při posuzování platnosti dohody o smluvní pokutě od judikatury Nejvyššího soudu (rozhodnutí 33 Cdo 5391/2008).

Dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné.

Odvolací soud posoudil předmětné smluvní ujednání ve znění „v případě, že nebude dodržena splatnost faktury vycházející ze smluvních podmínek, bude dofakturována částka poskytnuté slevy k

plné úhradě inzerce“ správně jako ujednání o smluvní pokutě. Smluvní pokuta je smluvním ujednáním o sjednané sankci spojené s porušením určité smluvní povinnosti. Tuto povinnost je nutné ve smlouvě řádně specifikovat. Smluvní pokuta musí být sjednána písemně (§ 544 odst. 2 obč. zák.). V daném případě ujednání o smluvní pokutě ovšem neobsahuje ujednání o tom, jaká konkrétní povinnost je touto smluvní pokutou zajišťována. Pouze obecně uvádí, že částka poskytnuté slevy bude dofakturována v případě nedodržení splatnosti faktury vycházející ze smluvních podmínek. Jak vyplývá z provedeného dokazování, splatnost pohledávky nebyla dojednána písemně, ale byla ujednána mezi žalobkyní a žalovanou ústní formou v rámci následního jednání o konkrétních podmínkách. Až poté byla písemně uvedena ve faktuře.

Má-li být závazek k zaplacení smluvní pokuty sjednán platně, musí z ujednání o smluvní pokutě jednoznačně vyplývat splnění jaké konkrétní povinnosti je tímto institutem zajištěno, to znamená při porušení, které konkrétní povinnosti vzniká nárok na zaplacení smluvní pokuty (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2010, sp. zn. 33 Cdo 5391/2008). Je - li zajišťovaná povinnost specifikována v dohodě o smluvní pokutě pouze tak, že nebude-li dodržena splatnost faktury, potom tato obecná formulace nesplňuje požadavek jednoznačného vymezení konkrétní zajišťované povinnosti, tj. výslovné uvedení účastníky sjednané splatnosti pohledávky. Z uvedeného ujednání není zřejmé, kdy dojde k porušení zajišťované povinnosti, neboť určení sjednané splatnosti pohledávky dohoda o smluvní pokutě neobsahuje.

Dovolací soud v této souvislosti připomíná, že smluvní pokutu lze sjednat jen písemně (§ 544 odst. 2 obč. zák.). Není-li ujednání o smluvní pokutě řádně dojednáno písemně, je nutné takové ujednání považovat za neplatné (§ 40 odst. 1 obč. zák.). Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích vyložil, že jde-li o právní úkon, pro který je stanovena pod sankcí neplatnosti písemná forma, musí určitost obsahu projevu vůle vyplývat ze samotného textu listiny, na které je projev vůle zaznamenán; právně významný je pouze ten projev vůle, který je vyjádřen v písemném textu. Nestačí přitom, že účastníkům právního vztahu je jasné, co je předmětem smlouvy, není-li seznatelné z jejího textu; určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a projev vůle by neměl vzbuzovat důvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob (srov. např. rozsudek ze dne 31. července 1996, sp. zn. 3 cdon 227/96, uveřejněná v časopise Soudní rozhledy č. 6, ročník 1997, pod č. 88, rozsudek ze dne 29. listopadu 2007, sp. zn. 29 Odo 965/2006, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 92/2008, a rozsudek ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 33 Odo 1309/2006, jenž je k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu). Dovolací soud proto dospěl k závěru, že ujednání o smluvní pokutě je neplatné. Dovolání je tudíž důvodné. Pokud odvolací soud posoudil ujednání o smluvní pokutě jako platné, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu v potvrzujícím výroku ve věci samé (a v závislých výrociích o nákladech řízení) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)